

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget

Høring 2. mars 2004

St.meld.nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur

Norge har noen av Europas beste og største biotoper for store rovdyr. Å ta vare på naturens rikdom av arter står på dagsorden over hele verden. Norsk rovviltforvaltning er ikke bare et spørsmål om å beholde noen dyrearter i vårt land, men om Norge skal gjøre sin plikt i den internasjonale dugnaden for livet på jorda. Dersom Norge hevder rett til å holde plagsomme arter nede under grensen for levedyktighet, kan vi ikke vente at andre land skal gjøre noe mer for å bevare sin naturlige fauna og flora. Derfor er forsvarlige rovdyrbestander i Norge ikke bare en juridisk plikt etter internasjonale konvensjoner, men også et etisk ansvar i internasjonal sammenheng.

Rovdyrene har en viktig sunnhetsfremmende rolle i naturen. Når de tar liv, er det som regel syke, svekka eller genetisk dårlig utrusta individer som må falle. Disse koster minst energi å få tak i. De genetisk dårligst utrusta individene får i mindre grad parrre seg og føre sine gener videre. Rovdyrene er naturens genetiske renholdsvesen.

Jakten er menneskets effektive bestandsregulering av hjortedyr. Men jegerne sikter ofte på de største dyrene, de som har klart seg godt gjennom flere år. Dermed faller ofte de beste genkombinasjonene. På lengre sikt kan dette svekke den genetiske tilpassetheten. Rovdyrene derimot, gjør som den dyktige bonden, og tar ut de dårligste individene i flokken. På lengre sikt vil derfor rovdyr bidra til å fremme hjortedyrenes genetiske kvalitet.

Folket vil ha store rovdyr i Norge, 80 prosent ønsker at bjørn, gaupe, jerv og ulv skal være her. 60 prosent vil ha dem i sin egen kommune. Samtidig må vi hindre at belastningene blir urimelige for dem som får sine husdyr og tamrein drept på beite. Et mindretall kan ikke bære kostnadene som følger av flertallets vilje. Det må være statens rett, på vegne av nasjonen, å bestemme bestandsmålene for rovdyr i Norge, og det må være statens plikt å bære kostnadene dette fører med seg.

Saken handler om å håndtere to gode formål som delvis er i konflikt med hverandre, målet om levedyktige rovdyrbestander og hensynet til utnyttelse av beiter som grunnlag for bosetting i griskrendte bygder. Den eneste veien framover er en større konfliktdempende innsats. Det viktigste som er nytt i den aktuelle rovviltmeldingen er at den legger opp til akkurat det. Det bør være allmenn enighet om at den nye rovviltmeldinga er basert på et meget solid faglig grunnlag. En rekke temautredninger, invitasjon til innspill på egen nettside og ikke minst omforente tilrådingar fra partssammensatte prosjekter, spesielt Rovvilt og Samfunn (RoSa), gir meldingens tilrådingar en solid forankring. Den grundige prosessen har vært konfliktdempende og konstruktiv, og bør innebære at alle berørte parter nå er innstilt på å bringe debatten om norsk rovviltforvaltning inn på et mer nøkternt og verdig spor.

Norges Naturvernforbund slutter seg i det vesentlige til de mest sentrale tilrådingene i meldinga, og anser følgende tre forslag for særlig viktige tiltak:

1. Regjeringens forslag til ny erstatningsordning og andre tiltak for å redusere tapene av beitedyr.
Rovdyrenes eksistens er å betrakte som naturgitte driftsforhold for landbruket. Forslaget innebærer et framskritt ved at landbruksforvaltningen gis et større ansvar for de praktiske tiltakene og ved at tiltakene samordnes mer enn hittil. Dagens praksis bidrar ikke til noen løsning. Tiltakene bør prioriteres der risikoen for tap er størst. Den foreslåtte erstatningsordningen innebærer slik prioritering. Vi tror den vil anspore til større forebyggende innsats fra saueeierne og reieeierne, jfr. artikkel i Nationen 1.3.04, fra Sverige, hvor reieeierne ikke ønsker den gamle ordningen tilbake. Overgangen frå gammel ordning må praktiseres fleksibelt for å gi eierne av sau og rein en rettferdig behandling.
2. Inndelingen av landet i rovviltregioner hvor politisk sammensatte nemnder gis ansvar for forvaltningen ut fra statlige mål for de ulike bestandene. Kloge handlinger fra disse nemndene vil gi dyreeierne mer oversiktlige og stabile forhold å drive under. I store regioner bør det opprettes partssammensatte utvalg med en rådgivende rolle, for å oppnå kortere avstand mellom de bestemmende og de berørte.
3. Videreføringen av ulike konfliktdempende tiltak i særskilt berørte kommuner og lokalsamfunn. Vi erkjenner at frykten for rovdyr er reell, men den er også pisket opp som en del av kampen mot rovdypene. Frykten må møtes med nøktern informasjon, praktiske erfaringer i felt og andre opplevelser som gjør oppfatningene av rovdypa, spesielt ulven, mer realistisk. Vi konstaterer at kommuner som har vært med i Leve med rovdyp-prosjektet og prosjekt Rovviltkunnskap i Stor-Elvdal, mener at disse tiltakene har redusert konfliktnivået. Denne typen tiltak bør videreføres.

Norges Naturvernforbund mener at de nasjonale bestandsmålene for bjørn og gaupe i hovedsak er høye nok, med unntak for Finnmark, som bør kunne tåle 3 gaupeynglinger.

Vi aksepterer regionmålene for jerv, med unntak for at det også må være nasjonale mål for jerv i Finnmark, minimum 4 ynglinger, og at region 4 bør holdes nærmere dagens nivå. Regjeringens forslag innebærer en unødvendig svekkelse av jervens overlevingsstyrke i Nord-Skandinavia, og den sør-skandinaviske stammen er fortsatt liten og sårbar. Det naturlige ville være å la jerven følge villreinsens utbredelse.

Regjeringens forslag tar ikke tilstrekkelig ansvar for den sør-skandinaviske ulvestammen. Det norske bestandsmålet må tallfestes av hensyn til den praktiske forvaltningen, og det bør ligge på minst det som har vært gjennomsnittet de senere årene, dvs. minst 7 familiegrupper og revirhevdende par.

Det foreslåtte forvaltningsområdet for ulv er for lite. Det bør utvides vestover i Oppland og Akershus, og vi ser egentlig ingen grunn til ikke å beholde dagens forvaltningsområde - med den positive utvidelsen nord i Hedmark, som Regjeringen går inn for. Å ha et slikt forvaltningsområde er i seg selv ikke viktig for Naturvernforbundet, men vi tror det bidrar til å gjøre en differensiert ulveforvaltning ryddigere og mer forutsigbar.

Til slutt vil vi tilkjenne at vi går sterkt imot Regjeringens forslag om å vurdere om nødvergeretten også bør omfatte "jakthund som direkte angripes av ulv". En slik endring vil i praksis åpne for fri jakt på ulv for jegere med løs hund. Det kan heller ikke ansees som rimelig å sidestille hensynet "fritidshunder" med hensynet til beitedyr, som er hele eller en del av folks inntektsgrunnlag.

Med vennlig hilsen

Erik Solheim
leder